

Θέμα: Πολιτική ασύλου και μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. Υπό την πίεση δραματικών πολλές φορές γεγονότων, η διαρκώς μεταβαλλόμενη διεθνής πραγματικότητα στον τομέα της μετανάστευσης και της μαζικής μετακίνησης πληθυσμών οδήγησε τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη σταδιακή εκχώρηση προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της αρμοδιότητάς τους για τη χάραξη και την υλοποίηση μεταναστευτικής πολιτικής.

2. Κατ' επιταγή των διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ, με την οποία κοινοτικοποιήθηκε η πολιτική μετανάστευσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (Οκτώβριος 1999) κάλεσε την Επιτροπή να παρουσιάσει μέτρα που θα συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία ενός ενιαίου Συστήματος Ασύλου και Μετανάστευσης στην Ε.Ε. Ακολούθως, η Επιτροπή παρουσίασε Ανακοίνωση για την Κοινοτική Μεταναστευτική Πολιτική και Πίνακα Αποτελεσμάτων (Scoreboard), στον οποίο περιλαμβάνεται αναλυτικό χρονοδιάγραμμα των προτεινόμενων δράσεων.

3. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο επεξεργάζεται ήδη τα ακόλουθα μέτρα:

- Πρόταση οδηγίας περί οικογενειακής επανένωσης (συζητείται)
- Πρόταση οδηγίας για το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων μεταναστών (συζητείται)
- Διαπραγματευτικές εντολές για τη σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής της Ε. Κοινότητας με τρίτες χώρες (Μαρόκο, Σρι Λάνκα, Πακιστάν, Ρωσία και Μακάο, Χόνγκ-Κόνγκ)
- Πρόταση οδηγίας για την Προσωρινή Προστασία των αιτούντων άσυλο (υιοθετήθηκε ως οδηγία 2001/55/ΕΚ της 20ής Ιουλίου 2001 κατά τη διάρκεια της Βελγικής Προεδρίας και δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12)
- Πρόταση οδηγίας για τις ελάχιστες προδιαγραφές χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα (συζητείται)
- Πρόταση οδηγίας για τις ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο (συζητείται)
- Νομοθετική πράξη (κανονισμός ή οδηγία) προς αντικατάσταση της Σύμβασης του Δουβλίνου (συζητείται)

- Πρόταση οδηγίας για τις ελάχιστες προδιαγραφές για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως πρόσφυγες και ελάχιστες προδιαγραφές για πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας (συζητείται)

- Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των κυρώσεων που επιβάλλονται σε όσους μεταφέρουν στην επικράτεια των Κ-Μ αλλοδαπούς που δεν κατέχουν τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα (υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της Σουηδικής Προεδρίας ως οδηγία 2001/51/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2001 «για τη συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 26 της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985» και δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 187 της 10.7.2001, σ. 45).

4. Από την παράθεση των πρωτοβουλιών που έχει αναλάβει η Επιτροπή και των προτάσεων που επεξεργάζεται το Συμβούλιο φαίνεται καθαρά ότι η πολιτική της ΕΕ για το άσυλο και τη μετανάστευση πυκνώνει και αρχίζει να αποδίδει καρπούς. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ιδίως η υιοθέτηση των οδηγιών 2001/51 και 2001/55 για θέματα κεντρικής σημασίας. Η πραγματικότητα αυτή πρέπει -κάτι που δε γίνεται ως τώρα- να ληφθεί υπόψη για τη διαμόρφωση της πολιτικής μας στην εν λόγω περιοχή.

5. Παράλληλα, σε μια κρίσιμη φάση για την εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ και των Συμπερασμάτων του Τάμπερε, λίγο πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Laeken, η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσφατα εκτενή Ανακοίνωση «για μια κοινή πολιτική κατά της παράνομης μετανάστευσης», εκφράζοντας με τον τρόπο αυτό την πεποίθησή της ότι η επιτυχής ολοκλήρωση του φιλόδοξου προγράμματος για την υλοποίηση ενός ενιαίου Συστήματος Ασύλου και Μετανάστευσης στην Ε.Ε. προϋποθέτει κατά πρώτο λόγο την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ανακοίνωση της Επιτροπής στηρίζεται σε μακρόχρονη εργασία και εμπειριστατωμένες αναλύσεις των υπηρεσιών της.

6. Με βάση την Ανακοίνωση, η Επιτροπή προγραμματίζει σειρά καινοτόμων δράσεων αναφορικά με:

- την κοινοτική πολιτική θεωρήσεων
- τη διάρθρωση των υπηρεσιών (εθνικών και κοινοτικών) για την ανταλλαγή πληροφοριών, τη συνεργασία και το συντονισμό επί ζητημάτων παράνομης μετανάστευσης
- τη διαχείριση των συνόρων
- την αστυνομική συνεργασία

- τη νομοθεσία περί αλλοδαπών και το σχετικό ποινικό δίκαιο
- την πολιτική επαναπατρισμού και επανεισοχής.

7. Εκκινώντας από την αρχή ότι η παράνομη είσοδος και παραμονή δεν θα πρέπει να καταλήγει σε σταθερή μορφή διαμονής, η Επιτροπή προσανατολίζεται σε μια σφαιρική προσέγγιση της λαθρομετανάστευσης, από την πρόληψη έως την καταστολή της. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται οι προτάσεις ίδρυσης ενός *ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου μετανάστευσης*, δημιουργίας *ευρωπαϊκής μεθοριακής φρουράς*, σύστασης *ευρωπαϊκού συστήματος αναγνώρισης θεωρήσεων* και ενδεχομένως *κοινών γραφείων έκδοσης θεωρήσεων*. Προς το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα προβεί στην εκπόνηση των αναγκαίων μελετών, ανακοινώσεων και πράσινης βίβλου για την κοινοτική πολιτική επαναπατρισμού.

8. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι οι προσπάθειες της Επιτροπής δεν περιορίζονται στην ενίσχυση των κοινοτικών συνόρων αλλά έχουν αποδέκτες και τις χώρες καταγωγής και διέλευσης παρανόμων μεταναστών και μεσαζόντων, προς τις οποίες σχεδιάζει να προσφέρει «στοχοθετημένη τεχνική βοήθεια, ενδεχομένως στηριζόμενη από κοινοτική χρηματοδότηση».

9. Τέλος, από την εν λόγω Ανακοίνωση της Επιτροπής πρέπει να συγκρατηθεί η ιδέα για τη δημιουργία ενός *ειδικού χρηματοδοτικού μέσου* διαθέσιμου για σκοπούς (εκούσιου) επαναπατρισμού, κατά το πρότυπο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Λόγω γεωπολιτικής θέσης η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να ενισχύσει μια τέτοια πρωτοβουλία, η οποία θα συνέβαλε, εκτός άλλων, και στην ανάπτυξη κλίματος αμοιβαιότητας μεταξύ των κρατών μελών κατά την κατανομή βαρών από την παράνομη εισροή και διαμονή μεταναστών. Τούτο πρέπει, άλλωστε, να αποτελέσει αναγκαία προϋπόθεση για την θέσπιση κανόνων επανεισοχής μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίοι αναμφισβήτητα θα έφερναν σε δυσχερή θέση τη χώρα μας, ως -εκ των πραγμάτων- «χώρας πρώτης εισόδου» λαθρομεταναστών στην Ένωση.

10. Από όσα εκτέθηκαν φαίνεται καθαρά ότι οι επεξεργασίες της Επιτροπής αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη ωριμότητα και θα οδηγήσουν σύντομα στη διαμόρφωση πολιτικών και δράσεων. Είναι βέβαια εύλογο ότι ορισμένες πολιτικές και δράσεις θα επενδυθούν, αργά ή γρήγορα, σε οδηγίες. Οι εξελίξεις που διαγράφονται δείχνουν καθαρά ότι πρέπει, χωρίς άλλη καθυστέρηση, να μελετήσουμε με προσοχή όλες τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, να προσπαθήσουμε να τις συνδιαμορφώσουμε με γνώμονα και το δικό μας συμφέρον και να τις συνεκτιμούμε

κατά προτεραιότητα για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης.

Αθήνα , 29 Νοεμβρίου 2001

Dis.Δ(5)/KA/AsiloMetanast.doc/29.11.01/p.1-4/tp (Δ31)